Zdjęcie: Zofia Waślicka

Prof. dr hab. Ewa Magdalena Siatkowska

(18.07.1930–27.12.2020)

Prof. E. M. Siatkowska ukończyła w 1953 r. studia slawistyczne (ze specjalizacją bohemistyczną) na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warszawskiego, ale już w 1952 r. rozpoczęła pracę jako asystentka w Seminarium Slawistycznym. Na warszawskiej slawistyce doktoryzowała się, habilitowała oraz uzyskała tytuł profesora. Zajmowała się językoznawstwem z zakresu bohemistyki, sorabistyki, polonistyki oraz wybranych problemów językoznawstwa ogólnosłowiańskiego. Opublikowała pracę doktorską (*Stylistyczne funkcje „Dialogu mistrza Polikarpa ze śmiercią" i „Rozmlauvání člověka se smrtí"*, Warszawa 1964) oraz habilitacyjną (*Zachodniosłowiańskie zawołania na zwierzęta domowe (stan obecny, funkcje historyczne, stosunek do systemu językowego)*, Warszawa 1976). Istotną część drugiej książki stanowią rozważania oparte na materiale języków łużyckich. Zagadnienia łużyckie w kontekście języków zachodniosłowiańskich są też przedmiotem analiz w dwóch innych książkach uczonej: *Rodzina języków zachodniosłowiańskich*, Warszawa 1992 oraz *Szkice z dziejów literackich języków słowiańskich*, Warszawa 2004.

Prof. E. M. Siatkowska jest również autorką wielu artykułów naukowych. Większość publikacji bohemistycznych zamieściła w tomie przedrukowym *Czeszczyzna widziana z boku* (Warszawa 2003), natomiast teksty sorabistyczne przedrukowała w obszernej książce Studia łużycoznawcze, Warszawa 2000, ss. 580, która zawiera 62 artykuły (częściowo popularnonaukowe). Po roku 2000 ukazało się jeszcze Jej kilka-

naście publikacji sorabistycznych. Artykuły sorabistyczne, bohemistyczne i ogólnosłowiańskie (łącznie w Jej dorobku ponad 300 pozycji bibliograficznych) świadczą zarówno o szerokości zainteresowań slawistycznych Autorki, jak i o wszechstronności Jej ujęć metodologicznych. Gdy chodzi o tematykę sorabistyczną, ogłoszone prace dotyczą zarówno językoznawstwa diachronicznego, jak i synchronicznego, tj. historii języków łużyckich i współczesnego stanu językowego. Są poświęcone problematyce kształtowania się łużyckich języków literackich, łużyckim przekładom Biblii, porównawczym zagadnieniom łużycko-słowiańskim, fonetyce, leksykologii, słowotwórstwu, historii sorabistyki itd. Warto przywołać tytuły niektórych artykułów z wymienionego powyżej tomu: *O pochodzeniu głuż. č kilka myśli „nieuczesanych“*; *Fonetyka J. B. Fryca na przykładzie jego tłumaczenia „Księgi Genesis“ (1796) w porównaniu ze współczesną normą literacką*; *Struktura imiesłowów dolnołużyckich na tle ogólnosłowiańskim. Konfrontacja archaizmów i innowacji*; *Uniwerbizacja na tle innych procesów słowotwórczych we współczesnej górnołużyckiej terminologii rolniczej*; *Rozwój leksyki górnołużyckiej (zarys problematyki)*; *Z problematyki internacjonalizmów górnołużyckich i polskich*; *Wkład Niemców w kształtowanie dolnołużyckiego języka literackiego*; *Samodzielność przekładu Nowego Testamentu przez Jakuba Wujka, Jana Blahosława i Michała Frencla na przykładzie konstrukcji imiesłowowych*; *Dzieło chwali mistrza. Przekład Biblii J. B. Fryca (1796)*; *Gramatyka Jurija Krala z 1895 roku na tle wcześniejszych gramatyk górnołużyckich*; *Sorabistyka w Warszawie.*

Prof. E. M. Siatkowska była redaktorką i współautorką ważnych publikacji ułatwiających korzystanie ze Słownika Muki: *Indeks a tergo do dolnołużyckiego słownika A. Muki*, Warszawa 1988; *Indeks czasowników z przedrostkami zawartych w słowniku A. Muki*, Warszawa 1991. Zredagowała *Wybór tekstów zachodniosłowiańskich w ujęciu porównawczym* (Warszawa 1991), w którym zamieściła 41 tekstów górnołużyckich oraz 18 dolnołużyckich wraz z objaśnieniami. Wydała wraz z S. Wölkową, Z. Kłosem, J. Molasem i R. Leszczyńskim (przy współpracy Z. Arasimowicza) mały *Słownik polsko-górnołużycki i górnołużycko-polski*, Warszawa 2002. Jest też współautorką pożytecznej książki *O języku Łużyczan prawie wszystko*, Warszawa 2001. Jej opracowanie to *Część I. Geneza i historia języków łużyckich na tle społeczno-politycznym i kulturalnym* (s. 9–64). Ten tekst można uznać za najobszerniejsze dotychczas syntetyczne ujęcie historii języków łużyckich. Część II (s. 65–144 + kilka wklejek), autorstwa T. Meškanka, zawiera podręcznik praktycznej nauki języka górnołużyckiego.

W ramach pracy dydaktycznej i działalności studenckiego koła naukowego, od połowy lat siedemdziesiątych, prof. E. M. Siatkowska propagowała wśród studentów bohemistyki i innych kierunków slawistycznych znajomość historii, kultury i literatury łużyckiej oraz naukę języków łużyckich. Na seminarium magisterskim proponowała oprócz tematów bohemistycznych także tematy sorabistyczne. Takie właśnie prace magisterskie napisały m. in. dr J. Rudolph i dr D. Rzymska. Zorganizowała wówczas studencki zespół badawczy, który uczestniczył w przygotowaniu wzmiankowanego powyżej indeksu a tergo do Słownika Muki oraz indeksu czasowników prefiksalnych w tym słowniku. W latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w. zintensyfikowała działalność łużycoznawczą wśród studentów, doktorantów i pracowników naukowych. Co pewien czas organizowała w Warszawie studencko-doktoranckie konferencje sorabistyczne, zaś w przerwach międzysemestralnych miesięczne intensywne lektoraty języków łużyckich. Funkcję lektorów pełnili m. in. dr H. Rychtar, dr T. Meškank i dr F. Kaulfürst. Od końca lat osiemdziesiątych XX w. aktywność sorabistyczna prof. E. M. Siatkowskiej była ści-

śle związana z działalnością warszawskiego Koła Zainteresowań Kulturą Łużyczan przy Polskim Towarzystwie Ludoznawczym.

Wielkim sukcesem organizacyjnym prof. E. M. Siatkowskiej było stworzenie czasopisma „Zeszyty Łużyckie". Początkowo był to periodyk popularnonaukowy i publicystyczny – zamieszczano w nim artykuły z różnych dziedzin wiedzy o Łużycach, czasem także wywiady, wspomnienia, tłumaczenia łużyckich utworów poetyckich itd. Stopniowo czasopismo stawało się coraz bardziej naukowe, osiągając po pewnym czasie wysoki poziom. Prof. E. M. Siatkowska była w latach 1991–2003 (t. 1–35/36) jego redaktorem naczelnym, później przekazała redakcję E. Wrocławskiej (2004–2013, t. 37/38–47); od 2014 r. (t. 48) redaktorem jest J. Molas. Za stworzenie i redagowanie „Zeszytów Łużyckich" oraz działalność prołużycką uczona otrzymała „Čestne znamješko Domowiny". Uczestniczyła kilka razy w letnich kursach języków łużyckich i kultury łużyckiej, jak również podczas pobytów stypendialnych prowadziła badania w Instytucie Łużyckim w Budziszynie. Miała licznych przyjaciół i znajomych wśród Łużyczan, uczestniczyła w wielu konferencjach sorabistycznych w Budziszynie, Pradze, Lwowie oraz w Polsce.

Prof. E. M. Siatkowska pozostanie w naszej pamięci jako uczona mająca wybitne zasługi naukowe, dydaktyczne i organizacyjne. Była człowiekiem wielkiej pracowitości, uprzejmości i nieskazitelnej prawości.

Tadeusz Lewaszkiewicz